

Religieuze ruimdenkendheid en tolerantie

(De Grote Hervormer, Deel 2, hoofdstuk 77)

Op het gebied van islamitisch denken, van wie kan worden gezegd dat hij een grotere religieuze grootmoedigheid en tolerantie bezat dan degene die het islamitische principe deed herleven dat niemand een ongelovige mag worden genoemd, ook al zijn er negenennegentig redenen om hem zo te noemen en slechts één reden om hem moslim te noemen. En die ene reden is het opzeggen van het geloofsartikel van de islam. Met andere woorden, iemand die het volgende opzegt: “Er is geen god dan Allah. Mohammed is de boodschapper van Allah,” is een moslim. De heropleving van dit principe is een geweldige prestatie van hazrat Mirza Ghulam Ahmad, gezien de religieuze omgeving van de veertiende eeuw na hidjra waarin het excommuniceren uit de islam (*takfir*) van de ene sekte door de andere welig tierde, en niemand, groot of klein, was gevrijwaard het slachtoffer te worden van dergelijke decreten (*fatwa's*). Als wij werkelijk alle decreten van excommunicatie die de zogenaamde islamitische geleerden hebben aangenomen samen zouden nemen, dan zou de hele gemeenschap van de islam geëxcommuniceerd worden en zou zelfs geen enkele persoon in de islam overblijven. De sjiieten beschouwen de soennieten als ongelovigen, terwijl de soennieten de sjiieten ongelovigen noemen; de muqallid (conformisten) beschouwden de niet-muqallid (non-conformisten) als ongelovigen en vice versa. (De muqallid zijn die moslims die kritiekloos de 4 grote soennitische gedachtescholen volgen – de Hanafi, de Shafi'i, de Hanbali en de Maliki) terwijl de niet-muqallid dat niet doen.) En de lijst gaat maar door. Uiteindelijk werden beurtelings alle beroemde moslimpersonen- en groepen tot ongelovigen verklaard.

Onder deze omstandigheden was het de taak van alleen de hervormer van deze tijd om zijn stem te luiden tegen deze vervloekte praktijk en erop te wijzen dat de beroering die de praktijk van excommunicatie veroorzaakt de eenheid en discipline van de moslimgemeenschap aan stukken scheurt. Daarom was het absoluut noodzakelijk om ter wille van Allah op te houden van deze kwade praktijk en om de *kalimah* (het islamitische geloofsartikel) te gebruiken als basis voor het bouwen van een sterke basis van islamitische eenheid en organisatie. Ruimdenkendheid en tolerantie, benadrukte hazrat Mirza sahib, moeten worden omarmd op het gebied van religie.

De moslimgeleerden negeerden over het algemeen de boodschap van hazrat Mirza sahib, en in overeenstemming met hun gewoonten uit het verleden volhardden ze in hun pogingen om verdeeldheid en onenigheid onder de moslims te zaaien door decreten van excommunicatie uit te vaardigen. Jammer dat deze islamitische geleerden dat deden en tragisch voor de moslims. Maar zij die in de voetsporen traden van hazrat Mirza sahib, die vandaag de dag vertegenwoordigd wordt door de Lahore Ahmadiyya beweging, werden gered van deze vervloekte wantoestand. Tijdens het leven van hazrat Mirza sahib was zijn organisatie een

uitstekend voorbeeld van religieuze tolerantie. In zijn moskee ontmoetten de conformisten en de non-conformisten elkaar als broeders, en maakten nooit ruzie over kleine verschilpunten die in de rest van het land de basis vormden voor ernstige twisten tussen deze twee groepen. Er waren mensen in de moskee die hardop ‘amen’ zeiden, en ook mensen die met zachte stem ‘amen’ zeiden. Maar nooit maakte de een bezwaar tegen de ander. Hazrat Mirza sahib zei amen met zachte stem, maar hij verhinderde nooit degenen die hardop amen zeiden dat te doen. Tijdens het gebed vouwde hij zijn handen op zijn borst, maar hij weerhield nooit degenen die hun handen onder hun navel vouwden dat te doen. Hazrat Mirza sahib had een heel sierlijke baard, maar hij was nooit ontstemd over degenen die ervoor kozen om gladgeschoren te zijn. Mir Nasir Nawab maakte hazrat Mirza sahib eens attent op het feit dat deze en gene van zijn discipelen gladgeschoren waren. Hazrat Mirza sahib antwoordde: “U maakt zich druk om hun baarden, ik maak mij druk om hun geloof!”

Het creëren van een sterk geloof in Allah was zijn echte missie

Dit was in werkelijkheid de grootste zorg van hazrat Mirza sahib, namelijk het creëren van een sterk geloof in Allah in de harten van de mensen. Hij placht te zeggen dat wanneer er in het hart een sterk gevoel van geloof wortel schiet, dan volgen goede daden automatisch. Zwakheid in het verrichten van goede daden is in werkelijkheid een gevolg van een zwak geloof. Als er het geringste vermoeden bestaat dat een bepaald voedsel vergiftigd is, zal niemand het zelfs maar willen aanraken. Waarom zou iemand die zonde beschouwt als een verderfelijke gif dan toch zo’n daad begaan?

Een grote geestelijke belofde eens via een brief trouw aan hazrat Mirza sahib. Iemand merkte op: “Meneer! Hij is een groot geleerde.” Hazrat Mirza sahib antwoordde: “Kennis is goed, maar zonder geloof is het niets. Wat ik nodig heb is geloof (in mijn volgelingen).” De volgende hadies van de profeet Mohammed (v.z.m.h.) is feilloos van toepassing op hazrat Mirza sahib:

“Zelfs als het geloof zich bij de Pleiaden (een sterrenconstellatie) zou bevinden, een man afkomstig uit deze (Perzen) zou het zeker vinden. (Boechari, 65:62, 1)

Deze hadies is een getrouwe weergave van de inspanningen van hazrat Mirza sahib om het geloof terug te brengen in de harten van mensen. Hazrat Mirza sahib was dag en nacht bijzonder gefocust op dit ene aspect, namelijk een sterk geloof in Allah creëren in de harten van zijn volgelingen.

Het opgeven van geruzie over kleine punten en focussen op het inspannen op de weg van Allah

Bovendien was een andere grote dienst van hazrat Mirza sahib aan de islam dat hij zijn organisatie verlostte van geschillen en debatten over kleine religieuze punten en hun volledige aandacht en energie liet richten op de inspanning van de strijd tegen de vijanden van de islam. Hazrat Mirza sahib was van mening dat tweedracht onder de moslims ontstond toen zij deze

inspanning tegen de vijanden van de islam opgaven en niets anders meer te doen hadden dan onderling te vechten. Om deze reden verlegde hazrat Mirza sahib de aandacht van de moslims van interne verschillen naar het smeden van een verenigd front tegen de vijanden van de islam. Hazrat Mirza sahib gaf persoonlijk het voorbeeld door dag en nacht zijn pen te hanteren tegen de vijanden van de islam. Toch schreef niet eens een enkele regel om zijn mening over kleine religieuze kwesties te uiten. Als hij over de dood en wonderen van Jezus schreef, dan was dat alleen omdat deze kwesties werden uitgebuit door de vijanden van de islam, en een groot wapen in hun hand waren geworden om het god-zijn van Jezus te bewijzen. Omdat deze kwesties het christendom hielpen om de overhand te krijgen tegen de islam, vond hazrat Mirza sahib het noodzakelijk om klaarheid te brengen in deze kwesties.

In dezelfde geest werden de geschriften van hazrat Mirza sahib over een gewelddadige Mahdi geschreven om de beschuldiging tegen de islam te weerleggen dat de religie van de islam door het zwaard was verspreid – een beschuldiging die een smet op het mooie gezicht van de islam was en die moest worden verwijderd. Omdat deze kwesties een belemmering waren geworden voor de verspreiding van de islam, was het nodig om ze bespreekbaar te maken en, door er licht op te werpen, de juiste weg herin voor de mensen aan te wijzen. Daarmee vervulde hazrat Mirza sahib slechts zijn functie als de hervormer van zijn tijd. Naast deze kwesties, waarvan een bespreking essentieel was voor de verdediging en verspreiding van de islam, bemoeide hazrat Mirza sahib zich nooit met de minder belangrijke religieuze kwesties in de islam.

Het is waar dat hazrat Mirza sahib als religieuze scheidsrechter beslissende opinies schreef over de verschillende sekten van de islam, maar ook hierin was zijn oordeel gebaseerd op principes. Hij maakte de koran de uiteindelijke scheidsrechter in alle zaken en degradeerde de Hadies tot een positie van ondergeschiktheid aan de koran. Vervolgens toonde hij de dwaling of juistheid van de betreffende sekte aan in het licht van de beginselen van koran en Hadies. Hij vermeed echter sterk om in debatten te geraken en zijn tijd te verspillen aan de minder belangrijke religieuze punten van deze sekten. Dit was de reden waarom hazrat Mirza sahib nooit veel belang hechtte aan de kleine verschillen in islamitische jurisprudentie (*fiqh*) of in interpretatie.

Hechtte nooit veel belang aan betwiste meningen in religieuze jurisprudentie

Er is al vermeld dat in de moskee van hazrat Mirza sahib sommige van zijn volgelingen hardop ‘amin’ zeiden, terwijl anderen zachtjes van binnen ‘amin’ zeiden en er waren geen verwijten van de ene groep naar de andere. Hazrat Mirza sahib zei ‘amin’ met zachte stem, maar hij weerhield degenen die hardop ‘amin’ zeiden nooit dat te doen. Maulana Nur-ud-Din reciteerde ‘Bismillahir-Rahmanir-Rahim (In de naam van Allah, de Barmhartige, de Genadevolle)’ vóór soera Fatihah met zachte stem, terwijl maulvi Abdul Karim dit vers hardop reciteerde. Maar hazrat Mirza sahib heeft de een of de ander nooit tegengehouden in hun manier van doen. Hazrat Mirza sahib reciteerde soera Fatihah in stilte achter de persoon die het gebed leidde, maar hij beschouwde het gebed van degenen die alleen naar de recitatie luisterden en die zelf niet soera

Fatihah reciteerden nooit als zijnde niet goed. Als mensen hem vragen stelden over kwesties van jurisprudentie, besteedde hij meestal zelf niet veel aandacht aan deze kwesties en verwees hij de vragensteller door naar een van de geleerden van zijn organisatie. Meestal was het maulvi Muhammad Ahsan Amrohi die uitspraken deed over jurisprudentie, maar soms was het maulvi Nur-ud-Din of maulvi Abdul Karim.

Hechte nooit veel belang aan verschillen in koraninterpretatie

Hazrat Mirza sahib had niet de gewoonte om nieuwe punten in een uitleg van een koranvers te vernieuwen louter omdat dat van hem werd verwacht. Als hij afweek van een traditionele uitleg van de koran, was dat ofwel omdat die traditionele uitleg een belemmering was geworden voor het dienen en verspreiden van de islam, of omdat tijdens het spreken of schrijven over een bepaald aspect van de islam in zijn missiewerk, een bepaald inzicht in de werkelijke betekenis van een koranvers aan zijn zuivere hart werd duidelijk gemaakt. Bij zulke gelegenheden stroomde er een ware zee aan waarheid en inzichten, kennis en wijsheid uit hem. Maar afgezien van deze uitzonderlijke situaties had hazrat Mirza sahib niet de gewoonte om louter plichtmatig nieuwe uitleggingen van koranverzen te geven. Een voorbeeld van deze houding volgt hieronder:

Er is een vers in de koran dat zegt:

“Degenen die zeggen: Allah heeft ons bevolen dat we in geen enkele boodschapper geloven totdat hij ons een offer brengt dat door het vuur wordt verteerd.”(3:183)

Maulvi Nur-ud-Din interpreteerde “een offer dat door het vuur wordt verteerd” als het “brandoffer” dat in de Bijbel staat vermeld, zo genoemd omdat de joden het offervlees niet aten, maar het in plaats daarvan verbrandden. Maulvi Nur-ud-Din legde uit dat de verwijzing in het koranvers betrekking had op de eis van de joden aan profeet Mohammed (vrede en zegeningen van Allah zij met hem) dat als hij inderdaad de Beloofde Profeet was, hij de praktijk van de brandoffers die in Jeruzalem plaatsvond in ere moest herstellen.

Het gebeurde zo dat maulvi Sanallah een commentaar op de koran schreef, Tafsir Sanaee, waarin hij dezelfde betekenis van maulvi Nur-ud-Din overnam. De andere geestelijken legden echter de term “een offer dat door het vuur wordt verteerd” uit door te stellen dat het teken voor de aanvaarding van een offer bij de joden er zo uitzag, dat een bliksemschicht uit de hemel zou inslaan en het offervlees zou verteren. Ter ondersteuning van hun uitleg haalden de geestelijken oude commentaren van de koran aan. Maulvi Nur-ud-Din vond deze oude commentaren op dit punt niet correct, maar de geestelijken waren het daar natuurlijk niet mee eens. Na het lezen van de Tafsir Sanaee schreven de religieuze geleerden van Amritsar een decreet waarin maulvi Sanallah werd geëxcommuniceerd en er werden veertig redenen opgenoemd om hem uit de islam te zetten. Een van de veertig redenen was de interpretatie van dit vers.

Toen ik het decreet van excommunicatie las, legde ik dit vers voor aan hazrat Mirza sahib in Gurdaspur en vroeg hem om de ware betekenis uit te leggen van het offervlees dat door het vuur werd verteerd. Heel simpelweg antwoordde hij: “Allah heeft mij nog niet verlicht met de betekenis ervan; wanneer ik verlichting krijg over de ware betekenis ervan, zal ik het u laten weten.”

Allahus-Samad! (Allah is degene van wie alles afhankelijk is). Ik was verbaasd over dit antwoord. Ik had persoonlijk van de gezegende lippen van hazrat Mirza sahib waarheden en kennis van de koran gehoord die een elixer van het eeuwige leven voor de ziel waren, en waarvan geen spoor te vinden was in de voorgaande commentaren. Ik wist ook dat wanneer hazrat Mirza sahib zich aan het schrijven zette en een koranvers het middelpunt van zijn aandacht werd, hij wel eens honderden pagina's schreef om de betekenis van dat ene vers uit te leggen. En de waarheden en inzichten die te maken hadden met dat vers leken eindeloos. Als een tegenstander bezwaar maakte tegen een of ander koranvers, haalde hij er schatten aan kennis en wijsheid uit die het intellect verbazen. Kortom, Allah had hazrat Mirza sahib zo'n diepgaande kennis van de koran gegeven dat deze echt ongeëvenaard was in dit tijdperk van rationeel denken. Echter, op een vraag van een discipel verklaarde deze zelfde persoon simpelweg en zonder te aarzelen dat Allah hem niet had verlicht met de betekenis van dit vers en dat hij geen uitleg zou geven op basis van zijn eigen mening.

In werkelijkheid begreep hazrat Mirza sahib dat de traditionele uitleg die persoon niet tevreden zou stellen. En aangezien hij een door Allah aangestelde persoon was, kon hij zijn persoonlijke interpretatie niet naar voren brengen louter uit plichtmatigheid, tenzij Allah dat hem zou aangeven. Daarom zei hij onomwonden: Allah heeft me niet verlicht met de betekenis ervan, dus ik kan er niet over oordelen. Dit is dus ware vroomheid. Het is ook een weerspiegeling van hazrat Mirza sahib's overtuiging dat hij een door Allah aangestelde persoon was. Daarom kon het hem niets schelen dat zijn bekentenis van “geen mening” onbedoeld zijn achting in de ogen van zijn discipel zou verminderen. Als hazrat Mirza sahib zich druk had gemaakt over zijn ego, had hij gewoon zijn verstand een beetje kunnen gebruiken en zijn discipel iets van uitleg over het vers kunnen geven. Maar hazrat Mirza sahib vond dat dit indruiste tegen de waardigheid van het hoge ambt dat hij bekleedde als een door Allah aangestelde persoon.

Het is een gelegenheid om even stil te staan bij het feit dat hazrat Mirza sahib aan de ene kant de hele wereld had uitgedaagd om met hem te wedijveren in het schrijven van een uitleg van de koran, maar dat hij aan de andere kant niet aarzelde om aan een discipel te vertellen dat hij tot dan toe geen verlichting in die betreffende zaak had ontvangen. Geeft dit niet duidelijk aan dat de uitleggingen die hij schreef in zijn wedijver met tegenstanders gebaseerd waren op door Allah geïnspireerde kennis, en dat hij het volste vertrouwen had dat Allah hem zou bijstaan met deze kennis zoals Hij altijd had gedaan bij Zijn speciale dienaren? Dit is precies wat altijd gebeurde. Op het moment dat het werkelijk nodig was ontving hazrat Mirza sahib altijd zo'n

diepgaande kennis dat zelfs personen met grote intelligentie en inzicht hun hoofd in verbazing schudden. Zo interpreteerde Maulvi Nur-ud Din met zijn intellect en kennis “het offer dat door het vuur wordt verteerd” als “een brandoffer”, en hazrat Mirza sahib hield hem daar nooit van tegen. Maar persoonlijk hield hij vast aan de traditionele interpretatie van dat zelfde vers, omdat Allah hem niet had verlicht in die zaak. Zo is de waardigheid van een door Allah aangestelde persoon.

Maulvi Nur-ud-Din heeft eens verteld dat een geestelijke eens aan hazrat Mirza sahib vroeg: “Ik geef les in de koran; geeft u me wat advies over hoe die te interpreteren.” Hazrat Mirza sahib antwoordde: “Interpreteer *mutawaffi-ka* (3:55) als *mumitu-ka* (Ik zal u doen sterven).” (Dit was geen nieuwe interpretatie van hazrat Mirza sahib. In feite volgde hij de hadies van Bukhari waarin Abd Allah ibn Abbas zegt dat de betekenis van *mutawaffi-ka* *mumitu-ka* is - ik zal u laten sterven - , Bukhari 65:12.) Met andere woorden, hazrat Mirza sahib’s enige advies over het interpreteren van de koran was dat het woord *tawaffa* dat in verband met Jezus wordt gebruikt “sterven” betekent. Maulvi Nur-ud-Din merkte dikwijls hierover op: “Als hij (de geestelijke) dat aan mij had gevraagd, dan zou ik hem tal van dingen hebben verteld. Maar het werk van een door Allah aangestelde persoon is dat hij de taak waarmee hij is belast voorrang geeft boven al het andere, en hij overschrijdt de aan hem toegewezen grenzen niet. Hij mengt zich in geen enkele zaak totdat er een aanwijzing van Allah komt.”

Toen meester Imam-ud-Din van Gujrat een pamflet schreef met de titel *Al-Tanqih-fi-Wiladat-al-Masih* ((Een onderzoek naar de geboorte van Jezus) waarin hij bewees dat Jezus een menselijke vader had, schreef hij een brief aan hazrat Mirza sahib en verzocht hem ook zijn persoonlijke mening over deze zaak te schrijven. Als antwoord gaf hazrat Mirza sahib aan Maulvi Abdul Karim de opdracht een brief te schrijven aan meester Imam-ud-Din. Deze brief werd opgenomen in een verspreide pamflet en wordt hieronder vermeld:

“Munshi sahib,
Vrede zij met u.

In antwoord op uw kaart van 19 september 1894, heeft de Beloofde Messias en Mahdi te kennen gegeven dat zijn aandacht deze dagen volledig gericht is op belangrijke religieuze zaken waarvan hij zijn aandacht niet kan afleiden naar andere zaken. Hij zegt dat als Allah de Verhevene iets onthult in deze zaak, het zeker aan u zal worden meegedeeld. Het ligt niet in zijn macht waar hij aandacht op moet richten. Wanneer Allah een zaak voor het algemeen welzijn wil uitvoeren, richt Hij zelf de aandacht van Zijn dienaar daarop.

Hoogachtend,

Abdul Karim.

Qadian,

23 september 1894.”

Dus als hazrat Mirza sahib niet geconfronteerd werd met een bepaalde kwestie, of geen aanwijzing van Allah ontving over een bepaalde zaak, dan was het niet zijn gewoonte uit eigen beweging die bepaalde zaak op te pakken. Dit was in wezen wat zijn positie als een door Allah aangestelde persoon van hem eiste. Dit betekent echter niet dat hij ook zijn discipelen had verboden zulke kwesties te bespreken. Dit is het verschil tussen een door Allah aangestelde persoon en een gewoon mens. Een door Allah aangestelde persoon begaat geen nieuwe *idjtihad* (oordeelsvorming) of een nieuwe interpretatie zonder aanwijzing van Allah. Een gewoon mens geniet daarentegen volledige vrijheid en er is niets wat hem in de weg staat om zijn intellect te gebruiken.

Toen hij een keer een preek hield voor een groep dames, vertelde hazrat Mirza sahib over het verhaal van profeet Jona en de vis precies zoals het in de oude korancommentaren wordt uitgelegd. Maulvi Nur-ud-Din leerde echter in zijn koranstudieklassen dat de vis had geprobeerd profeet Jona door te slikken als een stuk voedsel, maar dat hij die poging van de vis overleefde en dat hij niet daadwerkelijk belandde in de buik van de vis. Hazrat Mirza sahib hield maulvi Nur-ud-Din nooit tegen zulke interpretaties te geven. En waarom zou hij dat gedaan moeten hebben? Hazrat Mirza sahib was een door Allah aangestelde persoon en het druist in tegen de waardigheid van zijn positie om uit eigen beweging *idjtihad* (oordeelvorming) uit te oefenen in diverse kwesties en om oude commentaren te wijzigen in overeenstemming met de voorschriften van zijn tijd. Hazrat Mirza sahib hield zich aan de gedachte dat hij bij elke nieuwe kwestie die op zijn pad kwam zou wachten op een aanwijzing van Allah daarover. Het was echter niet nodig om anderen aan een dergelijke verplichting te binden. Daarom heeft hazrat Mirza sahib nooit enig verbod opgelegd aan de geleerden van zijn organisatie, omdat dit hun mentale en intellectuele groei zou hebben afgeremd. Personen die door Allah zijn aangesteld verschijnen in elk tijdperk om de educatieve en mentale ontwikkeling van de mensen te stimuleren en te faciliteren en niet om hun capaciteiten te onderdrukken.

De strekking van de hadith: “Verskil van mening is een zegen voor mijn gemeenschap”, komt op hetzelfde neer. De meningsverschillen waar de hadith op doelt hebben betrekking op de verschillen die het resultaat zijn van intellectuele inzicht en onderzoek van verschillende mensen. De educatieve en intellectuele ontwikkeling van een gemeenschap hangt sterk af van een dergelijke kruisbestuiving van gedachten. Meningsverschillen zijn dus werkelijk een zegen zolang er wederzijds respect bestaat, en zolang die verschillen niet tot basis worden gemaakt om met elkaar te vechten en oorlog te voeren.

In feite waren er soms levendige discussies over de interpretatie van een vers tussen maulvi Nur-ud-Din en maulvi Muhammad Ahsan Amrohi in aanwezigheid van hazrat Mirza sahib, die met grote belangstelling naar hen luisterde en glimlachte. Er ontstond eens een pittige discussie over de interpretatie van het koranvers: “*idrib bi ‘asaka-l-hadjar,*” (2:60). Maulvi Nur-ud-Din interpreteerde deze zin als “trek verder naar de berg met uw gemeenschap”, terwijl maulvi

Amrohi het in de traditionele zin interpreteerde als “sla de rots met uw staf”. Deze twee vooraanstaande persoonlijkheden discussieerden geestdriftig over en weer en hazrat Mirza sahib bleef luisteren en glimlachen, maar deed geen suggesties over wie fout en wie goed zat. De reden was dat hij tegen het inperken van ruimte voor religieus denken was. Als er geen gelegenheid wordt geboden voor samenspraak en nadenken, en voor het versterken van je mentale en spirituele capaciteiten, dan kan de mens nooit vooruitgang boeken op welk gebied van kennis dan ook, of het nu wereldlijk of religieus is. Het lijkt voor de meeste geleerden buiten van de Ahmadiyya Beweging dat hun mentale ontwikkeling is gestopt en dat zij afgestompte individuen zijn geworden. De reden hiervoor is dat zij vastgeroest zijn en de deur hebben gesloten voor elke vorm van *idjtihad* (oordeelsvorming) en nieuwe interpretaties. Hoe kan een dergelijk volk, dat gelooft dat de ouden alles gedaan hebben wat gedaan moest worden en dat zij zich daar alleen maar aan hoeft te conformeren, vooruitkomen?

Eens kreeg maulvi Nur-ud-Din diarree waardoor hij enorm verzwakt was. Maulvi sahib liet zijn ziekte niet naar behoren behandelen en wachtte met zijn vertrouwen op Allah af tot hij op natuurlijke wijze zou genezen. Op een dag adviseerde hazrat Mirza sahib hem om met de juiste behandeling te beginnen, omdat het de plicht van de mens is om inspanningen te plegen en oplossingen te bedenken. Iemand die vlakbij zat zei tegen maulvi Nur-ud-Din: “De koran zegt ook: ‘en degenen die de zaak regelen!’” (79:5). Maulvi Nur-ud-Din lachte en zei: “Ja, dit staat in de koran, maar het gebruikte geslacht is vrouwelijk.” (De woordspeling in dit gekscherende antwoord was dat het bedenken van oplossingen, d.w.z. “de zaak regelen” op de een of andere manier iets vrouwelijks is.) Hazrat Mirza sahib lachte toen hij dit hoorde en nam geen enkele aanstoot, ook al ging wat maulvi Nur-ud-Din op onschuldige wijze had gezegd in tegen het advies dat hazrat Mirza sahib zojuist had gegeven. Kortom, degenen die door Allah zijn gezonden, zijn open-minded en hebben een onwrikbare standvastigheid.

Maulvi Abdul Karim vertelde mij de volgende herinnering van hem:

“Toen ik naar Qadian kwam, was ik aanvankelijk sterk beïnvloed door de filosofie van het naturalisme. Ik verbleef in de ontvangkamer en het boek van hazrat Mirza sahib, *A’inah Kamalat-i Islam*, was in publicatie. Er was bijna elke dag discussie tussen ons. Ik goot alles in een naturalistisch perspectief en hazrat Mirza sahib was hier tegen. Soms werd ik in de loop van de discussie emotioneel en verhief ik onbedoeld mijn stem en sprak ik erg luid. Hazrat Mirza sahib antwoordde altijd kalm en vriendelijk: “Het is goed maulvi sahib. Er is geen haast; met de tijd zult u alles begrijpen.” En zo gebeurde het dat ik later alles begreep en alle interesse in het naturalisme verloor. En nu ik me die tijd herinner, schaam ik me heel erg dat ik zo onbeschaamd was tegen hazrat Mirza sahib. Ik bid om bescherming en vergeving van Allah.”

Samenvattend nam hazrat Mirza sahib er geen aanstoot aan dat zijn discipel met hem van mening verschilde, hem tegensprak, en met hem in discussie ging.

Zo ook ging Qazi Amir Husain eens in discussie met hazrat Mirza sahib over de betekenis van het koranvers:

“Glorie aan Hem Die Zijn dienaar ‘s nachts van de heilige moskee naar de afgelegen moskee droeg, waarvan Wij de omgeving zegenden, opdat Wij hem van Onze tekenen zouden tonen!” (17:1)

Hazrat Mirza sahib interpreteerde dit vers in de traditionele zin door het in verband te brengen met de *mi'raadj* (geestelijke hemelvaart van profeet Mohammed) en interpreteerde de ‘afgelegen moskee’ als de Rotskoepel in Jeruzalem. De nieuwigheid die Qazi Husain introduceerde, was dat hij dit vers in verband bracht met de hidjrah (de verhuizing van profeet Mohammed van Mekka naar Medina) door de afgelegen moskee te interpreteren als de moskee van de Profeet in Medina die, hoewel nog niet gebouwd ten tijde van deze openbaring, toch in Allah's kennis lag. Op een dag was Qazi Amir Husain in aanwezigheid van veel mensen in discussie met hazrat Mirza sahib over deze interpretatie van hem. Qazi Amir Husain had een nogal opvliegend karakter, en toen deze discussie steeds maar langer duurde, werd Qazi Amir Husain woedend en voelde zich getergd. Hij ging op zo'n harde manier met hazrat Mirza sahib in discussie en maakte zo'n tumult dat de aanwezigen begonnen te denken dat de relatie tussen de meester en de discipel (tussen hazrat Mirza sahib en Qazi Husain) zeker verbroken zou worden. Nadat de ruzie voorbij was, schreef een van de discipelen van hazrat Mirza sahib een briefje aan hem en informeerde of zij Qazi Amir Husain nog steeds als zijn discipel moesten beschouwen? Hazrat Mirza Sahib schreef terug: “Qazi Sahib is een zeer oprechte discipel van mij.” De schrijver van het briefje was verbaasd dit te horen en was getroffen door hazrat Mirza sahibs edelmoedigheid.

Hazrat Mirza sahib was sterk gekant tegen de filosofie van het naturalisme. Hij was een man met een diepgaande kennis van Allah en een volledig geloof in Zijn almacht. De gedachte dat Allah gebonden is aan de wetten van de natuur, zoals de naturalisten geloofden, was weerzinwekkend en totaal onaanvaardbaar voor hem. Hazrat Mirza sahib legde het koranvers “Maar u zult geen verandering vinden in de handelwijze van Allah,” (35:43), uit als een verandering in de handelwijze van Allah die Hij, in overeenstemming met Zijn volledige en perfecte kennis, in de koran heeft vastgelegd als zijnde de handelwijze van Allah. Het betekent niet dat er geen verandering is in de natuurwetten die de mensen door hun onvolmaakte kennis hebben ontdekt en die aan correctie en verbetering onderworpen zijn.

Toen de naturalisten verkondigden dat de maagdelijke geboorte van Jezus in strijd was met de natuurwetten, was hazrat Mirza sahib dan ook diep verontwaardigd. Hij verklaarde dat zij die geloven dat God begrensd wordt door de natuurwetten en denken dat God geen mens kan scheppen zonder tussenkomst van een vader, geen kennis en begrip van God hebben. En deze uitspraak is volkomen juist; wie gelooft dat Allah geen mens kan scheppen zonder tussenkomst van een vader heeft inderdaad geen kennis van Allah. De vraag is echter niet of Allah het kan,

maar wat Allah's handelwijze of praktijk is met betrekking tot deze kwestie in het licht van de koran, en ten tweede, wat het bewijs is in de koran dat Jezus vrijgesteld was van deze handelwijze van Allah? Om het verhaal kort te maken, hazrat Mirza sahib geloofde in de maagdelijke geboorte van Jezus, maar er waren mensen in zijn organisatie die geloofden dat Jezus geboren was door tussenkomst van een vader. Maulvi Nur-ud-Din was één van hen die geloofden dat Jezus een vader had. Hij vertelde me eens: "Ik geloof dat Jezus was geboren door tussenkomst van een vader, maar omdat hazrat Mirza sahib gelooft in een maagdelijke geboorte, heb ik deze kwestie daarom losgelaten en er het zwijgen toe gedaan." (Echter, na de dood van hazrat Mirza sahib, droeg maulvi Nur-ud-Din Maulvi Muhammad Ali op om de geboorte van Jezus te beschrijven als een natuurlijke geboorte door tussenkomst van een vader in zowel de Engelse als de Urdu commentaren van de koran).

Sheikh Qamar-ud-Din, een horlogemaker in de stad Jhelum, was een andere volgeling van hazrat Mirza sahib die niet geloofde in de maagdelijke geboorte. Hakim Fazal-ud-Din van Bhera was eens naar Jhelum gegaan voor bepaalde werkzaamheden. 's Avonds, toen hij met Sheikh Qamar-ud-Din over de rivier de Jhelum voer, ging het gesprek over de geboorte van Jezus. Sheikh Qamar-ud-Din verdedigde zijn visie van de natuurlijke geboorte van Jezus en haalde ter ondersteuning bepaalde koranverzen aan, maar Hakim Fazal-ud-Din, die sterk beïnvloed was door hazrat Mirza sahib's visie op dit onderwerp, raakte behoorlijk ontzet en beweerde dat een dergelijke opvatting neerkwam op ongeloof. De volgende dag keerde Hakim Fazal-ud-Din terug naar Qadian en beklagde zich ernstig bij hazrat Mirza sahib en zei: "Sheikh Qamar-ud-Din gelooft, ondanks dat hij uw volgeling is, dat Jezus een vader had. Toen ik deze keer naar Jhelum ging, discussieerde hij met mij over het onderwerp en presenteerde zelfs enkele koranverzen ter ondersteuning van zijn stelling. Maar ik zei hem heel duidelijk dat het ketterij is om te veronderstellen dat Jezus een vader had, en iedereen die dat denkt is een ongelovige." Hakim Fazal-ud-Din dacht waarschijnlijk dat hazrat Mirza sahib erg blij zou zijn met het standpunt dat hij had ingenomen, maar tegen zijn verwachting in antwoordde hazrat Mirza sahib: "Hakim sahib! Hoe kan iemand een ongelovige zijn als hij de koran naar voren brengt ter ondersteuning van zijn standpunt en redeneert op basis van koranverzen? U hebt geen recht om hem een ongelovige te noemen." Dit antwoord bracht Hakim Fazal-ud-Din in verlegenheid en bracht hem tot zwijgen.

Na enige tijd bezocht Sheikh Qamar-ud-Din Qadian. Toen het late middaggebed geëindigd was in de Mubarak Moskee, opperde Hakim Fazal-ud-Din aan hazrat Mirza sahib: "Sheikh Qamar-ud-Din is hier. U kunt hem vragen over de geboorte van Jezus." Hazrat Mirza sahib vroeg Sheikh Qamar-ud-Din om bij hem te komen zitten en vroeg: "Bent u van mening dat Jezus een vader had?" Sheikh Qamar-ud-Din zweeg uit eerbied. Hazrat Mirza Sahib vroeg toen: "Noem de verzen op basis waarvan u stelt dat Jezus een vader had." Sheikh Qamar-ud-Din presenteerde allereerst het vers uit hoofdstuk Al-Sadjdah:

“Die alles wat Hij schiep mooi maakte, en Hij begon de schepping van de mens uit stof. Toen maakte hij zijn nageslacht van een extract, van nietswaardig water.” (32:7-8)

Vervolgens bracht hij vele andere soortgelijke verzen naar voren en betoogde dat uit deze verzen blijkt dat het de handelwijze van Allah is dat Hij mensen scheidt uit de vereniging van een mannelijke en een vrouwelijke levenskiem. En als Jezus een mens was, dan wordt er nergens in de koran een uitzondering voor hem gemaakt, enz. Bij het horen van deze argumenten zei hazrat Mirza sahib, “Ma sha Allah! (Het is zoals het Allah behaagt). Uw argumenten zijn sterk. Maar zolang ik geen verlichting van Allah heb ontvangen over deze zaak, blijf ik bij hetzelfde geloof als het geloof van de grote massa.” Dit is wat je noemt moed en grootmoedigheid kunt noemen.

De uitspraak van hazrat Mirza sahib dat iemand die iets betoogt op basis van de koran geen ongelovige kan zijn, moet met gouden letters worden geschreven. Een fout maken bij het betogen van iets op basis van de koran is iets heel anders. Maar wanneer iemand zijn denkbeelden, goed of fout, vormt op basis van de koran, dan kan die persoon niet een ongelovige worden genoemd. Zo iemand beschouwt de koran als het woord van Allah. Als hij zich vergist, dan kan van hem worden gezegd dat hij de fout ingaat, maar niet dat hij een ongelovige is. Als moslims zich aan deze gouden regel zouden houden, dan zou de vloek van moslims die andere moslims als ongelovigen betitelen, voorgoed uit de wereld zijn geholpen.

Hazrat Mirza sahib werd niet boos op Sheikh Qamar-ud-Din, noch verklaarde hij hem tot ongelovige of atheïst. In plaats daarvan zei hij, nadat hij naar zijn argumenten had geluisterd: “Ma sha Allah! (Het is zoals het Allah behaagt). Uw argumenten zijn sterk.” Dit zijn die zaken die aantonen hoe ruimdenkend hazrat Mirza sahib was in zaken van geloof, en hoe hij werkelijk de koran beschouwde als een grenzeloze oceaan waarvan de wonderen onbegrensd zijn en waarvan de schatten van wijsheid en waarheid oneindig zijn.

Zij die door Allah zijn aangesteld zijn leraren die door Allah zijn geïnspireerd. Zij produceren zelf geen volledige uitleg van de koran, maar zij leren hun volgelingen de vaardigheid om de koran te interpreteren. Zij zetten hun volgelingen op het pad dat hen in staat stelt de koran te begrijpen en uit te leggen. Elke interpretatie die deze door Allah aangestelde leraren voortbrengen, en de waarheden en wijsheden die zij uitleggen, is bij wijze van voorbeeld, met als doel hun volgelingen de methode te leren om de koran te interpreteren en uit te leggen, en de grondslag te leggen voor een vorm van filosofie die zij hebben ontwikkeld om de religie van de waarheid te doen zegevieren over alle andere religies. Het werk van deze door Allah aangestelde leraren is als een geplant zaadje, en het is de taak van hun volgelingen om het zaadje water te geven en te verzorgen tot het tot bloei komt. Door in de voetsporen van hun mentor te treden, is elke religieuze dienst die zijn volgelingen en studenten verrichten het gevolg van de genade van de door Allah aangestelde personen en niet van iemand anders.

Liefde voor de waarheid was het insigne van hazrat Mirza sahib

Ruimdenkendheid en liefde voor de waarheid waren twee opvallende kwaliteiten van hazrat Mirza sahib. Het onderstaande voorval vond plaats in 1868 of 1869. Hazrat Mirza Sahib was jong en was nog niet aangewezen als hervormer (moedjaddid). Maulvi Muhammad Husain Batalvi had onlangs zijn opleiding afgerond en was naar Batala gekomen om de taak van geestelijke op zich te nemen. Aangezien maulvi Muhammad Husain Batalvi lid was van de Ahle-Hadith sekte, ergerden de aanhangers van de Hanafi denkschool zich aan zijn opvattingen. Leden van de Hanafi sekte benaderden daarom eens hazrat Mirza sahib om namens hen met maulvi Muhammad Husain Batalvi in debat te treden over bepaalde betwiste kwesties, en een van hun vertegenwoordigers bracht hazrat Mirza sahib vanuit Qadian naar Batala. In de avond waren maulvi Muhammad Husain Batalvi en zijn vader in de moskee toen hazrat Mirza sahib daar aankwam. Men ging toen over tot het debat. Maulvi Muhammad Husain Batalvi hield een betoog. Hazrat Mirza Sahib luisterde naar het betoog en zei toen: “Er staat niets in dat verwerpelijk is; dus wat moet ik weerleggen?” De mensen die hazrat Mirza sahib hadden meegenomen waren erg teleurgesteld en boos op hem - maar alleen omwille van Allah zag hazrat Mirza sahib af van het debat.

Hazrat Mirza sahib kon de waarheid niet weerleggen uit partijdigheid. Geen moment hechtte hij belang aan het feit dat de mensen die hem naar Batala hadden gebracht ontevreden over hem zouden zijn, of dat hij te kijk zou staan, omdat men misschien zou denken dat hij zich van het debat had onthouden vanwege zijn onkunde. Hazrat Mirza sahib stond ver boven zulke lage en onbeduidende verlangens en behoefte aan erkenning en roem. Dit was werkelijk een opmerkelijke demonstratie van het opofferen van je ego. Na geluisterd te hebben naar de correcte uiteenzetting van de tegenpartij, gaf hazrat Mirza sahib toe en zei: “Ja, dit is juist.” Dit was een consequente eigenschap gedurende het hele leven van hazrat Mirza sahib. Hij stond altijd achter de waarheid ongeacht of het van zijn ergste tegenstander kwam en sprak altijd onwaarheid tegen zelfs als het van een dierbare vriend kwam. Hazrat Mirza sahib hield van de waarheid en stond vijandig tegenover onwaarheid.

Geschreven door: Basharat Ahmad

Vertaald door: Reza Ghafoerkhan

Gepubliceerd door: *IslamLab*